

PRAVILNIK ZA JESENSKO VZREJNO PREIZKUŠNJO (JZP)

A) SPLOŠNE DOLOČBE

(1) JZP je vzrejna preizkušnja, pri kateri je treba prvenstveno ugotoviti (kot pri PZP) naravne podedovane zasnove, glede na njegove nagnjenosti za vsestransko uporabnega lovskega psa in določiti če je primeren kot plemenjak.

(2) Šolanje mladega psa v poljskem in vodnem delu bi v tem času moralo biti v glavnem že zaključeno.

(3) Na jesenski vzrejni preizkušnji (JZP) preizkušamo in ocenjujemo delo psa v naslednjih predmetih:

Predmet	Faktor strokovne vrednosti
1. delo po sledu dlakaste divjadi (zajec, lisica)	3
2. nos	3
3. iskanje	2
4. stoja	2
5. vodljivost	2
6. veselje do dela	1
7. vodno delo:	
a) šarjenje v globoki vodi za raco	3
b) iskanje izgubljenega v globoki vodi z ločjem	1
8. prinašanje izgubljene perjadi:	
a) delo na sledu v perut obstreljene perjadi	1
b) iskanje izgubljenega in prinašanje	1
c) prinašanje po vlečki	1
9. vlečka dlakaste divjadi (zajca)	1
10. način prinašanja:	
a) zajca ali kunca	1
b) race	1
c) jerebice ali fazana	1

11. poslušnost - ubogljivost

(4) Oceniti je treba tudi:

1. način gonje:

sledoglasnost, vidoglasnost, vprašljivo, lažna glasnost — kresanje

2. obnašanje psa in njegove napake (Glej obrazec p. št. 5)

(1) Prireditelj odloča o tem ali bo na JZP preizkušal predmet »delo po sledu zdrave dlakaste divjadi« kot obvezen predmet ali pa bo ta predmet izpustil. V razpisu o preizkušnji pa mora biti to jasno napisano.

(2) Pse je potrebno v vseh predmetih preizkušati posamič in ne v parih. Vsakemu psu naj se da pri »poljskem delu« priložnost, da večkrat pokaže svoje zasnove!

B) POSAMEZNI PREDMETI PREIZKUŠNJE

1. Delo po sledu dlakaste divjadi

(1) Če je v razpisu dana priložnost za preizkus »dela po sledu dlakaste divjadi«, mora vodnik ob prijavi obvezno navesti, da naj bo njegov pes preizkušen v tem predmetu. Če je v prijavnici to zahteval, je za njegovega psa ta predmet obvezen. Če predmet »delo po sledu dlakaste divjadi« ni razpisan, se ne ocenjuje, ampak se pokazano delo koristi le pri oceni »nosu«.

(2) Delo po sledu se preizkusi na sledu nevidnega ali ne več vidnega zajca. Vodniku je dovoljeno, da izdeluje s psom sled do 30 m na povodcu.

(3) Ocenjuje se samo prirojena volja za sledenje in zanesljivost na sledu.

(4) Voljo do dela po sledu spoznamo po tem, kakšno zanimanje pokaže pes za to delo, pri tem pa moramo upoštevati vsakokratne okoliščine (prikladnost tal, vremenske razmere ipd., ki vplivajo na sled). Upošteva se, kako pes pristopi k izdelavi sleda, s kolikšno voljo in s kakšnim prizadevanjem ga izdeluje in če poskuša tudi v oteženih razmerah dalje izdelovati sled. O volji za izdelavo sleda lahko sklepamo tudi v primeru, ko pes po vidni gonji zajca izgubi iz vida in mirno poišče ter povzame njegov sled ali pa če zasledovanje prekine ali celo nesmotno teka po okolici.

(5) Zanesljivost na sledu se kaže v načinu, kako pes na sledu vztraja in ga samostojno in zanesljivo izdeluje.

(6) Pri določanju ocene naj bo bolj odločilna volja za delo po sledu, zanesljivost na sledu in težavnost sleda kot pa dolžina izdelanega sleda.

2.Nos

- (1) Zelo skrbno je treba oceniti, kako pes uporablja nos.
- (2) Dober nos se pri preizkušanju kaže predvsem v tem, da pes večkrat najde divjad, da na daleč zazna divjad, da kratko nakazuje mesta daha po divjadi in da nakazuje dah ptičkov (škrjancev). Pri izdelavi sleda je treba še posebej paziti na smiselno povzetje daha na sledu in na reakcijo, ko ga izgubi in ko ga ponovno najde.
- (3) Upoštevati je treba pokazano občutljivost nosu pri vodnem delu, zato morajo sodniki »vodnega dela« svoje ugotovitve sporočiti sodnikom »dela na polju«, ki dokončno odločijo o oceni nosu.

3. Iskanje

- (1) Pri presoji iskanja je potrebno glavno pozornost nameniti volji psa, da bi našel divjad. Poleg tega naj bo iskanje načrtno, vztrajno!
- (2) Če pes kljub primemosti terena išče pretežno v trapu, je lahko ocenjen »zadostno« (štiri točke).

4. Stoja

- (1) Ko z nosom zazna divjad naj pes obstoji ali celo leže. Zelo dobra stoja se kaže v tem, da pes stoji ali leži pred trdno pritajeno divjad tako dolgo, dokler ne pride vodnik, oziroma dokler divjad ne zbeži ali odleti. Upoštevati je treba, če divjad ne drži, ampak se premika, beži. Če pes skoči za divjadjo, ne smemo znižati ocene za stojo. Pes, ki zatajuje divjad (žmiravec), ne more opraviti preizkušnje.
- (2) Željeno je, da pes stoji na perjad. Če ni imel priložnosti, da bi stal na pernatu divjad, se mu pri stoji na dlakasto divjad ocena ne sme znižati.

5. Vodljivost

- (1) Dobra vodljivost je predpogoj za uspešno delo psa pri vseh vrstah lova. Stopnja vodljivosti se kaže v volji psa, da je v vsakem trenutku v kontaktu z vodnikom, da voljno izvršuje komaj zaznavne komande. Najvišja stopnja vodljivosti se kaže v delu in želji psa, da lovi za vodnika in si prizadeva, da ga čimprej pripelje do »plena«.
- (2) Vodljivost naj ocenjujejo vse sodniške skupine.

6. Veselje do dela

- (1) Pri presojanju veselja do dela gre za ocenjevanje prirojenega veselja do dela in volje do dela, ki ju pes kaže v vseh predmetih preizkušnje. Ugotavlja se z opazovanjem med celotno preizkušnjo.
- (2) Veselje do dela morajo presojati vse sodniške skupine.

7. Vodno delo

Splošne določbe

- (1) Za vodno delo uporabljamo odrasle divje race mlakarice, ob pomanjkanju teh pa tudi domače race, a po barvi podobne divjim.
- (2) Kletke morajo biti tako daleč od kraja preizkušnje, da dah iz njih ne more motiti psa pri delu. Mrtve race je prepovedano dajati v kletko z živimi racami.
- (3) Vodna površina naj ima vsaj 3 m širok pas gostega ločja in naj skupaj z ločjem meri najmanj 25 arov. Voda mora biti povsod vsaj tako globoka, da pes pri delu plava.

Šarjenje v ločju za raco:

- (1) Raco na bregu pri ločju izpustimo - to mesto označimo s perjem izpuščene race - nato poženemo raco v ločje. Te priprave pes ne sme videti.
- (2) Takoj, ko pes ne more več videti race v ločju, ga privedemo na označeno mesto, da po sledu šari za raco.
- (3) Pri šarjenju za raco smemo ocenjevati samo »delo z nosom« v ločju za nevidno raco oziroma po plavalnem sledu, nikakor pa zasledovanja race, ki jo pes vidi. Psa naj odlikuje vodoljubnost in vztrajnost pri zasledovanju nevidne race.
- (4) Vodnik sme svojega psa pri delu usmerjati in vzpodbujati, vendar če postane trajno vzpodbujanje in vmešavanje potreba, se ocena temu primerno zniža. Glasno šarjenje (z laježem) ne sme biti višje ocenjeno.
- (5) Če izpuščena raca odplava na prosto gladino vode in se v 5 minutah ne vrne v ločje, je treba nesmiselno delo za vidno raco prekiniti s tem, da vodnik raco na povelje sodnika ustrelji. Psu je treba izpustiti drugo raco in mu nuditi priložnost, da pokaže zasnovo za šarjenje v ločju ponovno po plavalnem sledu.
- (6) Nelovsko je odpoklicati psa od sledenja race, zato sodniki tega ne smejo zahtevati.
- (7) Po možnosti je treba ustreliti raco pred psom. Vendar šele, ko glavni sodnik to odredi — ne prej. Nato mora pes raco pravilno prinesiti. Delo v prinašanju se ocenjuje po čl. 40(*način prinašanja*).

(8) Če po strelu pes prekine z delom (ne glede na to, če je raca zadeta ali ne), pride k vodniku in če na povelje vodnika ne gre zopet v vodo, ne more opraviti preizkušnje.

(9) Če pes ni imel priložnosti, da bi prinesel pred njim ustreljeno raco, vržemo ustreljeno raco čim dlje v globoko vodo in to mora pes brezpogojno prinesiti. Pri tem moramo tudi ustreliti v smeri race, ki naj bi jo pes prinesel. Ustrelimo šele tedaj, ko je pes že v globoki vodi.

(10) To delo mora pes opraviti dodatno za preizkus trdnosti svojega značaja. Če ob strelu prekine z delom in pride k vodniku in na povelje ne gre takoj nazaj v vodo, da bi prinesel raco, ne more opraviti preizkušnje.

Določila za iskanje izgubljenega v globoki vodi, porasli z ločjem in prinašanje race:

(1) Šarjenju za izpuščeno raco mora takoj slediti iskanje izgubljenega v globoki vodi z ločjem.

(2) Sveže ustreljeno raco vržemo — po potrebi tudi čez pas ločja najmanj 10 m daleč. Pes ne sme videti meta race niti ne sme z brega videti race, ki leži na vodi.

(3) Raco mora pes najti in prinesiti vodniku. Vodnik lahko svojega psa spodbuja in usmerja s klici, znaki z roko, z živžgom, po potrebi sme tudi ustreliti ali vreči kamen. V obeh zadnjih primerih sme pes dobiti največ oceno »dobro« (7 točk).

(4) Za predmet prinašanje izgubljenega iz globoke vode z ločjem, je treba predvsem presoditi, če in kako se izraža njegova zasnova za iskanje izgubljenega v vodi, kako prinašanje izvede, če hoče najti in prinašati oz. če sploh prinese raco svojemu vodniku.

(5) Izvedbo prinašanja kot rezultat vadbe in šolanja, tj. kako prime, prinaša in kako odda, je potrebno oceniti pri predmetu »način prinašanja«.

(6) Pri ocenitvi predmeta »način prinašanja« je treba upoštevati ves potek prinašanja iz vode.

(7) Če pes prinešeno raco najprej izpusti npr. zato, da bi se otrešel - sme dobiti za tako obnašanje največ oceno »dobro« (7 točk). Če pa pes pred njim ustreljeno ali v vodo vrženo raco prvič slabo prime (npr. za glavo, perut ali nogo) in na bregu prijem popravi, ne da bi se pri tem otrešel in jo nato prinese, sede in preda, potem sme biti pes zaradi tega, ker je popravil prijem slabše ocenjen le v primeru, če bi pri tem živa raca lahko pobegnila.

(8) Psu ne smemo šteti za napako, če se otrese in pri tem obdrži raco v gobcu. Pri ocenjevanju dela v prinašanju je treba paziti na to, da pes raco vodniku prinese, da sede in jo pravilno odda.

(9) Pes, ki mrtvo raco, po katero je bil poslan, najde, a je ne prinese, ne more opraviti preizkušnje

8. Prinašanje izgubljene pernate divjadi

- (1) Po možnosti pred psom ustrelimo pernato divjad.
- (2) Pes mora ustreljeno perjad prinesti
 - a) pri delu na sledu v perut obstreljene jerebice (fazana). Kot navedeno se oceni, pes prinese vodniku obperuteno jerebico (fazana), ki je zbežala. ali
 - b) pri iskanju in prinašanju izgubljene sveže odstreljene (nevržene) jerebice (fazana).
- (3) To delo se sme oceniti le, če ustreljena jerebica (fazana) pade v kritje tako, da pes ni videl padca.
- (4) Če je pes, ki ravno tedaj dela, videl pasti jerebico (fazana, naj sodniki pokličejo k »iskanju izgubljenega« enega od psov, ki še ni imel priložnosti, da bi opravil ta predmet in ki ni videl pasti tega kosa pernate divjadi.
- (5) Za to preizkušnjo se okaže vodniku približno mesto, kamor je padla divjad. Vodnik naj svojega psa spusti s povodca 40 m pred mestom, kjer leži mrtva divjad. Vodnik sme iti za svojim psom, ki išče izgubljeno.
- (6) Pes naj — kot pri grmarjenju — išče kratko pred vodnikom in naj pokaže zadržano gibanje in delo z nosom, ki dokazuje, da želi najti izgubljeno.
- (7) Ocena o tem delu naj se ravna po tem, kako se pes te naloge loti!
- (8) Če je pes že pokazal delo v tem predmetu in nato naknadno prinese vodniku obperuteno jerebico (fazana), z dobro ali prav dobro oceno, potem je odločilna zadnja - boljša - ocena in se prva ne upošteva. ali
- c) na vlečki s pernato divjadjo.
- (9) Če niso bile dane možnosti, pod točkama a) in b) oziroma če pes ni uspel najti, potem mu položimo vlečko s pernato divjadjo.
- (10) Sodnik naj vlečko položi na poraščenih tleh v smeri vetra z dvema topokotnima kljukama. Dolga naj bo najmanj 150 m /cca 200 korakov/. Oddaljenost ene vlake do druge mora znašati najmanj 100 m; vse vlečke naj bodo enakovredne. Na koncu vlečke položi kos, po možnosti sveže ustreljene, pernate divjadi (divjad ne sme biti zakrita, niti ne sme biti v globeli). Sodnik, ki je položil vlečko, se mora v smeri vlečke oddaljiti in se tako dobro skriti, da ga pes ne more videti. Tam mora kos divjadi, s katerim je položil vlečko, sneti z vlečne vrvice in ga položiti predse na tla. Psu ne sme preprečiti, da pobere ta kos divjadi.
- (11) Pes ne sme videti polaganja vlake. Vodnik ima pravico zahtevati, da se psu na koncu vlečke za prinašanje položi isti kos divjadi, s katerim je bila položena vlečka. V primeru, da se vodnik želi poslužiti te pravice, mora sodnikom to povedati pred začetkom polaganja vlečke. Tudi v tem primeru mora sodnik, ki je vlečke polagal, položiti predse v svojem skrivališču en kos divjadi.
- (12) Vodnik sme prvih 20 m vlake voditi psa na jermenu in ga nato

spustiti, se ustaviti ter počakati. Če se pes vrne, ne da bi našel divjad in tudi ponovno samostojno ne povzame vlečke, sme vodnik dati psa še dvakrat na vlečko. Vsako vplivanje vodnika na psa pomeni, da je ponovno začel delo na vlaki.

(13) Zahteva se, da pes dobrovoljno, hitro in samostojno najde, kakor tudi, da hitro prime in z veseljem prinese divjad, ne da bi ga vodnik pri tem vzpodbujal. Pri vlečki se ocenjuje pot do kosa divjadi in nazaj do vodnika.

(14) Pri predmetih »delo na sledu v perut obstreljene jerebice« (fazana), ki je padla v kritje ali po vlaki presojamo samo, če in v kolikšni meri se pes na osnovi svoje zasnove zanima za delo in če hoče najti in prinesiti in če divjad sploh prinese svojemu vodniku.

(15) Izvedba prinašanja kot izraz šolanja, tj. kako pes jerebico (fazana) prime, nosi (pravilen prijem) in vodniku odda, se ocenjuje pri predmetu način prinašanja (aportiranje).

(16) Če pes najprej pokaže pri delu na vlečki prinašanje in prinese kasneje svojemu vodniku v perut obstreljeno jerebico (fazana) z dobro ali prav dobro oceno, potem se prizna boljša ocenitev dela.

(17) Pes, ki divjadi, ko jo prvič najde ne prinese, se izključi iz preizkušnje. Psu, ki je našel divjad in je ni prinesel ne dovolimo ponovne izdelave vlečke. Če pes najde položeni kos divjadi in prinese tistega, ki je položen pred sodnikom, tega ne štejemo za napako.

(18) Če psa pri delu na vlaki ovirajo kakšne neobičajne okoliščine, mu sodniki po svoji presoji lahko omogočijo ponovno delo na drugi vlečki.

9. Vlečka z zajcem:

(1) Vlečka z zajcem mora biti dolga najmanj 300 m (cca 400 korakov) in mora imeti dve topokoti kljuki; pri tem mora biti prva kljuka oddaljena ca. 100 m od začetka.

(2) Sicer veljajo iste določbe kot pri vlečkih s pernato divjadjo, člen 38/3(To delo se sme oceniti le, če ustreljena jerebica (fazan) pade v kritje tako, da pes ni videl padca).

10. Način prinašanja

(1) Pri predmetu »način prinašanja« se ocenjuje izvedba prinašanja, to je z vajo naučena spretnost, kako pes prime (prijem), nosi in divjad vodniku preda.

(2) Pes pravilno prime in nosi, če prilagodi prijem teži in obliki divjadi. Nepravilno je, če pes preveč stiska, ali če prerahlo prime in drži. Mečkanje se ocenjuje kot napaka, ki jo je treba posebej zabeležiti.

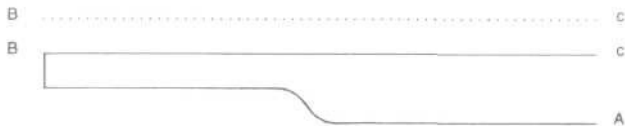
(3) Pravilno odda pes, če z najdeno divjadjo voljno in veselo pride k vodniku, če brez povelja ali ob tihem povelju vodnika sede in tako dolgo drži divjad v gobcu, dokler je vodnik ni prijel in jo z

odgovarjajočim poveljem odzvel.

(4) Psi, ki divjad načno, psi zagrebci, pretirani mečkači in čupkarji, naj se izključijo iz nadaljnje preizkušnje.

(5) Vsi trije predmeti prinašanja (jerebica/fazan — raca — zajec) se ocenjujejo posamič. Pri vseh predmetih prinašanja mora biti delo pozitivno opravljeno. Iz vseh treh ocen je treba zračunati srednjo vrednost, kar je skupna ocena. Če ta ne predstavlja celega števila, se zaokroži na celo število. Da bi pes pozitivno preстал preizkušnjo, mora doseči najmanj srednjo oceno »za dostno« (3 točke), v vsakem posameznem predmetu pa najmanj »pomanjkljivo« (1 točko). Za psa, ki v enem od predmetov ni dosegel uspeha in je bil ocenjen z »nezadostno« (0 točk) ali pa »ni bil ocenjen«, tudi skupna ocena v predmetu »način prinašanja« ne more biti več kot »nezadostno« (0 točk).

A—C ocena vlečke B—C ocena prinašanja

A – C ocena vlečke

B – C ocena prinašanja

11. Ubogljivost

(1) Medtem ko predstavlja vodljivost odnos psa do vodnika je ubogljivost zahteva vodnika do psa.

(2) Ubogljivost, ko pes ni v stiku z divjadjo, tj. ko je nima v nosu, se kaže v tem, da vodnik psa usmerja pri njegovem delu, da pes vodnikovo povelje, ki ga zazna in razume (klic, žvižg ali kretnja), takoj in voljno izvrši. Ubogljivost se kaže tudi v tem, da se pri delu drugih psov mirno zadrži in s tem dokaže, da na lovu ne moti svojega vodnika ali solovca.

(3) Ubogljivost se ne zahteva, kadar je pes v stiku z divjadjo. Vendar je treba v spričevalo vpisati, če pes tudi v tem primeru pokaže ubogljivost.

Način gonje

Ugotoviti je treba način gonje (sledoglasen, vidoglasen, vprašljiv, tih ali lažnoglasen kresač. Sledoglasna, vidoglasna ali tiha gonja se sme ugotavljati samo na zajčji ali lisičji sledi.

Presojanje občutljivosti na strel itd.

(1) Za preizkušnjo vedenja ob strelu je treba v času iskanja v bližini (ca 30-50 m) vsakega psa, v presledku 20 sekund ustreliti v zrak najmanj dvakrat. Če pri tem ni mogoče oceniti vedenja psa, je treba preizkus ponoviti po najmanj 30 minutah.

(2) Občutljivost na strel je strah pred pokom. Ta strah se lahko pokaže v različnih stopnjah. Če opazimo, da se je pes le malo ustrašil in ga to ni motilo pri nadaljnjem delu, govorimo o »rahli občutljivosti na strel«. Če pes išče zaščito pri vodniku in v roku 1 minute nadaljuje z delom, ocenimo, da je »občutljiv na strel«. Če pes za dalj časa opusti svoje delo in strah traja več kot minuto, je pes »močno občutljiv na strel«. Meja za »močno občutljivost na strel« je od 1-5 minut. Če je pes prekinil delo za več kot 5 minut, ga ocenimo kot streloplahega. Streloplahost je nesporno ugotovljena, če pes ne išče več zaščite pri svojem vodniku in zbeži ter se na ta način izmakne vplivu svojega vodnika.

(3) Na strel močno občutljivi, streloplahi in rokoplahi psi ne morejo pozitivno opraviti preizkušnje. Da bi ugotovili lovno uporabnost, pa jih je treba preizkusiti v vseh predmetih.

(4) Nadaljnje ocenjevanje je razvidno iz obrazca p. št. 5.

Osnove za ocenjevanje in samo ocenjevanje

(1) Osnove za ocenjevanje, določene v členu 24 (Ker se pri mladih psih naravne zasnove ob različnih razmerah in priložnostih pokažejo različno, naj sodnik podedovane lastnosti oceni po celotnem vtisu in presoji celotnega dela!), smiselno veljajo tudi za JZP, le da so pri posameznih predmetih postavljene večje zahteve. Posebna naloga sodnikov je, da izberejo pse z močnim značajem in obvladanim temperamentom ter z izrazito voljo do iskanja ter z neutrudnim veseljem do dela.

(2) Sodniške skupine morajo določiti ocene in točke za vse pse iz svojih skupin oziroma preizkusnih predmetov, ko pridejo na sodniški posvet. Naknadne, kasnejše spremembe niso dovoljene.

(3) Dokončne ocene in točke za nos, vodljivost in ubogljivost določi na skupni sodniški seji, na osnovi poročil vseh sodniških skupin, sodniška skupina za delo na polju.

(4) Dokončne srednje ocene v predmetih »način prinašanja« in veselje do dela se določijo na skupni sodniški seji.

Preizkušnjo so opravili pozitivno le psi, ki so dosegli v vseh predmetih najmanj oceno zadostno (3 delovne točke).

Vsak pes, ki je bil ocenjen, prejme potrdilo o oceni oziroma spričevalo (obr. p. št. 5)